

gospodarske, obrtniške in národne.

izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemanje za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemanje pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserte) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 23. februvarija 1894.

Politiški oddelek.

Po deželnih zborih.

I.

Zaprla so se vrata deželnim zbornicam in zopet je začel delovati državni zbor. Letos so se vsi deželni zbori najbolj pečali z gospodarskimi vprašanji. Politična vprašanja so se odpravljala v ozadje, seveda v nekaterih bolj v drugih manj. Videlo se je pa, da je ideja koalicije se močno že vkoreninila tudi v raznih deželnih zastopih, posebno v večjih, in s tem bode treba računati. V češkem in moravskem deželnem zboru se je le prejasno videlo, da se konservativni veleposestniki vedno bolj približavajo Nemcem in s tem oddaljujejo od češkega naroda.

Mej sedaj vladajočimi strankami vlada nekak strah pred demokratstvom. Ta strah se je čutil tudi v deželnih zborih. Videlo se je le prejasno, da mnoge sedanje stranke le predobro vedo, da nimajo zaupanje v globokih slojih naroda. Slišali smo mnogo o nevarnosti, ki preti od socialne demokracije, ali nobeden ni povedal, kako bi se dala ta nevarnost odstraniti. Če mislijo, da gospodje s tem že ugonobe gibanje delavcev, da jim odrečejo volilno pravico, ali jo kako tako omeje, da ne bode imela nobene vrednosti, po tem se pač daleč motijo. Silo zoper silo je klical grof Buquoy, ali ni pomislil, da dosedaj baš sila še ni zatrla nobenih idej. S takim postopanjem se le še vzbuja večja nevolja. Sicer so pa vse trditve o nevarnosti in neizvedljivosti Taaffejeve volilne reforme popolnoma iz trte izvite. Ž njo bi se še ne bila uvela jednaka volilna pravica in še pri jednaki volilni pravici socialni demokratje ne dobe takoj večine, kakor kaže nam pogled v druge države.

Seveda mnogo manj nevarnosti kakor drugod je v poljedelski Avstriji. Predno bi v parlamentu bil kak socialnodemokratičen prevrat mogoč, že druge stranke lahko z resnimi socialnimi reformami odstranijo vse nevarnosti. Seveda take reforme se ne izvedo samo z zabavljanjem na židovske kapitaliste, ker je tudi popolnoma

napačna misel, da je židovski kapitalizem sam kriv vseh sedanjih neznosnih razmer. Večkrat tudi možje, ki hočejo veljati za dobre katolike, niso nič boljši.

Ko bi bilo nekaj poslancev iz delavskih stanov v zbornici poslancev, bi tudi ložje se sklenile kake umestne reforme, ker bi ti sami pojasnili razne nedostatke, na katere se je ozirati.

Pa rekli smo, da se koalicija utrjuje, da je nam s tem računati. Ne kaže namreč dreti skozi zid, temveč ozirati se bomo morali na faktične razmere.

Pred vsem se je videlo baš v poslednem zasedanju deželnih zborov, da se slovanska koalicija neče prav utrditi. Pokazale so se tiste prikazni, katerih smo se bali, da vsaka teh strank, ki bi morale pristopiti slovanski koaliciji, hodi svoja pota. Premalo se poštevaja vzajemnost avstrijskih Slovanov, in preveč goje specijelne težnje.

Tako so Čehi v češkem deželnem zboru obnovili svoje težnje po obnovljenju češkega državnega prava, Dalmatinci pa zopet obnovili svojo zahtevo po združenju Hrvatov. Baš taka državnapravna vprašanja bi se morala odpravljati, ako se hoče utrditi slovanska koalicija, ker taka vprašanja nas najbolj ločijo.

V Dalmaciji so Hrvati s svojim naglašanjem hrvatstva Srbe kar potisnili v italijanski tabor. Tako postopanje le slabi nas Slované, in ne more privedi do nobenega skupnega postopanja.

Radikalnejši slovanski življi le preveč iščejo, kaj nas Slované loči, ne pa tega, kaj nas veže. Po takem potu pa ne moremo priti do nekake veljave. Rusini so mej deželnozborskim zborovanjem imeli več posvetovanj, kako stališče naj bi zavzeli nasproti slovanski koaliciji, ali se niso za ničesa odločili. Videlo se je, da imajo mnogi razne pomisleke proti slovanski koaliciji, posebno Mladočehi se jim ne zde povsem resna stranka.

Iz povedanega je razvidno, da naši državni poslanci bodo imeli kaj težavno stališče in bodo morali dobro premisliti, predno se bodo zavezali na kako stran. Posebno bodo morali gledati, da dobro izkoristijo svoje glasove, kadar bi jih kaj potrebovali.

Veseli pa nas, da so se deželni zbori letos pečali bolj z gospodarskimi vprašanji, ker mi smo še vedno tega mnenja, da velika politična vprašanja ne spadajo v deželne zборе. V njih preradi vladajo premalenkostni nazori, da bi bili za rešenje velicih političnih vprašanj. Ker je njih delokrog omejen le na jedno deželo, je naravno, da tisti poslanci, kateri ne sede tudi v državni zbornici, ali pa taki po svojem poklici mnogo ne občujejo z vnanjim svetom, nimajo pravega pojma o vsem današnjem velikem političnem delovanju. Gospodarsko polje je pa tudi dovolj obširno za deželnozborsko delovanje. V večjih deželnih zbora celó kaj rado zastajajo taka vprašanja. Gospodarska vprašanja se bodo pa deželnim zborom vedno množila. Prej ali slej bode treba večjih narodnogospodarskih in socijalnih reform v naši državi in jim tedaj tudi deželni zbori ne bodo smeli odtegovati svojega delovanja. Gospodarska vprašanja so v narodnem oziru tudi velike važnosti, podlaga so našemu narodnemu vprašanju. Če bomo skrbeli, da narod ostane narodnogospodarski trden, ga ne bodo omajali najhujši naporí nasprotnikov. Sploh so pa po svetu že prišli do prepričanja, da narodnogospodarska vprašanja ne ponižujejo nobenega parlamenta, ampak povečujejo. Narodnogospodarska in socijalna vprašanja najbolj zanimajo evropske parlamentarce. Posebno v Nemčiji in Franciji baš taka vprašanja vznemirjajo duhove. Pri tem naj pa omenimo, da taka vprašanja zahtevajo tudi velikega prevdarka, mnogo bistroumnosti in znanja, večkrat več nego politična in so torej v čast politiku, ki se ž njimi resno bavi. Naglašajoč, da je baš narodnogospodarsko delovanje bila najsvetlejša stran minolega deželnozborskega zasedanja, končujemo za danes.

Politični pregled.

Deželni zbori so končali svoje zborovanje. Dva deželna zbora sta se zaključila, predno sta končala prav svoje delo. Predarelski se je zaključil, ker je vladi delal ovire zastran novega zakona o deželnih strelcih dalmatinski pa, ko je ravno hotel začeti razpravo o zjedinenju Dalmacije s Hrvaško. Tirolski deželni zbor pa sedaj ni zboroval, ker je lani zboroval dvakrat. V dolnjeavstrijskem so bile najburnejše razprave, ali volilne reforme ni mogel skleniti, ker se stranke niso mogle sporazumeti in vsled tega prebivalci tistih predkrajev dunajskih, ki so se zjediniili z me. tom, ne bodo mogli niti izvajati svoje volilne pravice. Protisemitje z vso obločnostjo zahtevajo direktne volitve v kmetskih občinah in da bodi vsaka občina volilni kraj, ali vlada pa v to ne mora privoliti.

Državni zbor se je v četrtek zopet sešel. Glavno njegovo delovanje bode do Velike noči le v budgetnem odseku. Pri posvetovanjih v tem odseku se bode tudi morda pokazalo, v koliko je vlada pripravljena ozirati se na slovenske želje. Mi ne spadamo k tistim optimistom, ki mislijo, da bode Windischgrätzova vlada nam prijaznejša, nego je bila Taaffejeva, in da bode že zaradi tega kaj storila za Slovence, da obdrže grofa Hohenwarta. Na slovenskih glasovih vladi najbrž ne bode dosti lež-če, ko ima nadomestila v nemških nacijonalcih, za Hohenwarta se bode pa že dobil kak mandat, če ga bode vlada potrebovala. Sicer pa mož ni več vladi neizogibno potreben, ker je s tem, da je sklopil koalicijo, že storil svojo dolžnost. Nemški konservativci bodo pa tudi radi vlado pod-

pirali, da le ne pride s kako volilno reformo, s katero bi se pomnožilo število volilcev v kmetskih občinah, ker to bi bil zanje smrten udarec.

Prava zborovanja. — Nemški liberalci so bili pred dlje časa sklicali neki shod v Tullnu na Dolenjem Avstrijskem. Na ta shod je prišlo več protisemitov, ki so preprečili zborovanje. Kaj se je pri tem zborovanju godilo, ne vemo, ker poročila od obeh strani si nasprotujejo. Liberalci govore o nasilstvih, protisemitje pa pravijo, da so le na shod prišli, ker je bil vsakemu vhod dovoljen, in so slučajno bili v večini. Liberalci so jo pa pobegnili, ko so to videli. Liberalci so zaradi tega interpelovali v dolnjeavstrijskem deželnem zboru in pritožili pri vladi. Na interpelacijo je odgovoril namestnik, da se je stvar izročila sodišču. V bodoče bode vlada z vso strogostjo varovala pravico zborovanja. Vselej bode naznanila tiste sodišču, kateri bi kako zborovanje ovirali. Želeti je pač, da bi vlada pri tem popolnoma nepristranski postopala in ne varovala le nemškoliberalnih shodov.

Civilni zakon na Ogerskem. — V ponedeljek začelo se je v ogerski zbornici poslancev debata o civilnem zakonu. Vladi je velika večina zagotovljena, kar se je večji del Ugro-nove stranke izrekel za civilni zakon. Pač pa je še vedno upanje, da vladno predlogo zavrže gospodarska zbornica, gotovo pa to nikakor ni. Gre se le za malo glasov. Če bi več konservativnih članov manjkalo pri glasovanju, pa vlada dobi večino. Če pa predloga propade, se pa še ne ve, kaj se zgodi, morda bode zbornica poslancev se razpustila, da se izreče narod, mogoče pa tudi, vlada počaka, da z imenovanjem novih članov dobi večino v gospodski zbornici. Vsako leto se sme v zbornico poklicati pet novih dosmrtnih članov.

Nemčija. — Te dni je nemški cesar vrnil Bismarcku njegov poset in tega obiskal na njegovem gradu v Friedrichsruhe. Prav se še zdaj ne ve, kak pomen, da ima približevanje cesarjevo Bismarcku. Eni trdijo, da to približevanje sploh nima političnega pomena, drugi zopet, da je cesarju na tem, da je v prijateljstvu z Bismarckom, da se lahko ž njim posvetuje, drugi pa zopet pravijo, da je cesar zato se sprijaznil z Bismarckom, da bi temu tako zaprl sapo in, da bi ta vsled tega nehal črniti Nemčijo in njene upravitelje pred svetom.

Italija. — Italijanski parlament sešel se je te dni k novemu zasedanju. To zasedanje je posebno važno v tem oziru, ker bo stopilo novo ministerstvo Crispijevo s svojim programom pred poslance. Ako Crispijevo ministerstvo ne dobi zaupanja od strani poslancev, razpustila se bo zbornica in razpisale nove volitve. To slednje se bo najbrže zgodilo, ker finančnega programa Crispijevega ministerstva gotovo ne bode odobrila zbornica. Če bo pa nova zbornica v stanu boljše gospodariti in propalo Italijo res finančno rešiti, je veliko vprašanje.

Srbija. — Milan gospodari še vedno v Srbiji, dasi bi niti ondi živeti ne smel, ker se je za zmirom odpovedal povratu v Srbijo. On nosi celo srbsko generalsko uniformo. Kak vpliv ima na vse odnošaje ondi, je razvidno iz tega, da se listi, kateri pišejo proti njemu, konfiskujejo. Vse je odločno proti njegovemu vsiljevanju, toda zaman je vse, on ostane in se ne umakne. Brez konflikta se to ne bo končalo. 6. marca, to je ob obletnici, kar je srbska postala kraljevina, se pričakuje, da se bode suspendirala ustava. Da bo ta čin imel posledice je brezdvomno. Če se bo to zgodilo, vedelo se bo, da je to delo Milanovo, ki pri celi stvari išče le lastnega dobička. Gotovo bi se bila kriza lepši rešila, da ni kralj Aleksander klical Milana na pomoč. Tako se pa res ne ve, kaj še Srbijo čaka.

Španija. — Kaj zamotane so razmere v Španiji. Beda vlada po vseh krajih države. Zločini izhajajoči iz pomanjkanja, kakor ropi, tatvine i. t. d. se vedno ponavljajo. Vlada stanja ljudstva ne more pri svoji najboljši volji zboljšati. Republi-